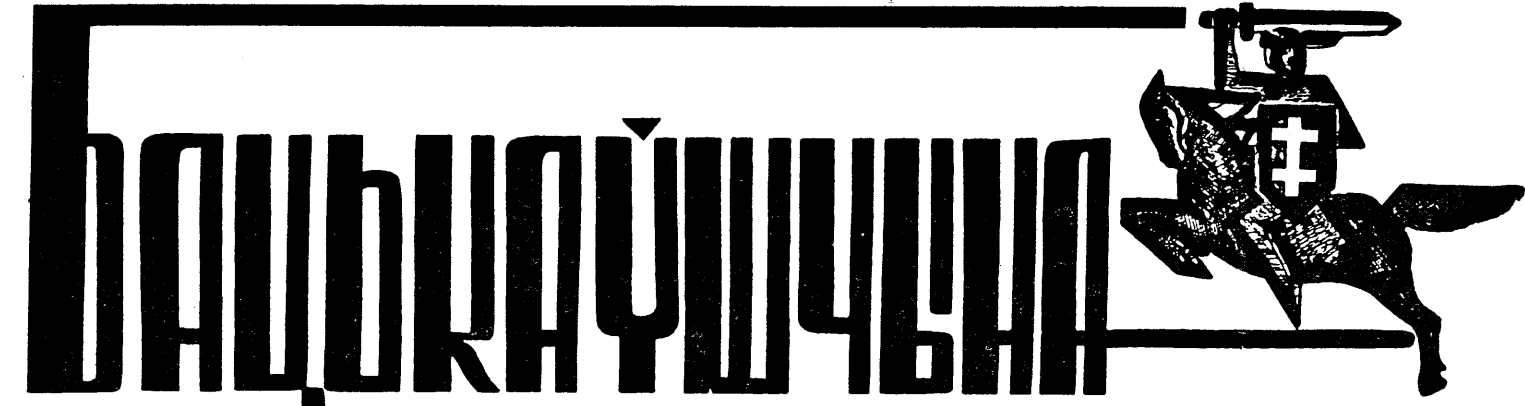




ГАЗЭТА Выходзіць раз у тыдзень — ЦАНА 30 Н. ФЭН.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN „LA PATRIE“	DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „DAS VATERLAND“	THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER “THE FATHERLAND.”
--	---	---

№ 24 (460)

Нядзеля, 14 чэрвеня 1959 г.

ГОД ВІДАНЫЯ 13

Савецкі бастыён на Сяродземным моры

Нядаўнае наведаньне Альбаніі савецкай дэлегацыяй на чале з Хрушчовам выклікала на Захадзе шмат камэнтараў і розных інтэрпрэтацыяў, што да мэтаў і прычынаў гэтага наведаньня. Маленькая балканская краіна Альбанія, якая ў мінулым нічым асаблівым не зьвяртала на сябе ўвагі, сталася цяпер, з гледзішча на сваё стратэгічнае палажэньне, вельмі важным фактарам у расстаноўцы сілаў Захаду і Ўсходу.

Перш чым перайсьці да разгляду стратэгічнага палажэньня Альбаніі й звязанай з гэтым «цеснай дружбы між савецкім народам і братнім альбанскім народам», кінем вокам на нядаўнае мінулае гэтае краіны.

Унезалежніўшыся ад Турцыі ў 1913 годзе, Альбанія ў 1919 годзе была канчаткова прызнаная незалежнай дзяржавай. Ня маючы аднак за сабой ні дастаткова разьвітых дзяржаўных традыцыяў ні дэмакратычнага вырабленьня, яна хутка, бо ўжо ў 1922 годзе трапіла пад дыктатуру былога аўстрыйскага ахвіцэра Ахмэда Зогу. Дыктатар гэты не задаволяецца самым фактам трыманьня ўсяе ўлады у сваіх руках — яму яшчэ патрэбны й тытул, а таму ў 1928 годзе ён становіцца каралём Альбаніі. У 1939 годзе Мусаліні нападае на Альбанію, прагнаньне Зогу й краіну падпарадкоўвае Італіі. Калі пасля разьбіцця Югаславіі Немцамі Ціта пачынае арганізаваць партызанскі рух, ён бярэ таксама на ўвагу й вялікія магчымасьці для партызанскага руху ў Альбаніі. Такім чынам у лістападзе 1941 году Ціта пры дапамозе двух сваіх супрацоўнікаў засноўвае Камуністычную Партыю Альбаніі, якая хутка пачала арганізаваць партызанскі рух супраць Італьянцаў. Пры заканчэньні вайны гэтай партыі ўдаецца хутка стварыць свой урад і захапіць уладу поўнасьцяй у свае рукі, пасля чаго 11 студзеня 1946 году была афіцыйльна абвешчана Народная Рэспубліка Альбаніі. Спачатку дачыненні між камуністычнай Югаславіяй і такой-жа Альбаніяй былі вельмі прыемныя. Пасляваенная адбудова альбанскай гаспадаркі праводзілася пры дапамозе югаслаўскіх спецыялістаў і югаслаўскіх даставаў.

Пасьля разрыву між Югаславіяй і Савецкім Саюзам, Энвэр Годжа — кіраўнік ураду й сакратар партыі — сьхіліўся поўнасьцяй у бок Савецкага Саюзу. Югаслаўскія цывільныя й вайсковыя дараднікі ды тэхнічныя спецыялісты пакінулі краіну, а на іх месца пачалі наплываць савецкія. Пасьля гэтага разрыву КП Альбаніі ці, як яна афіцыйна называецца — Альбанская Партыя Працы, увесь час праводзіла цвёрдыя сталінскі курс ды судзіла й зьнішчала ўсялякае «цітаўцаў». Праўда, у 1955 годзе з гледзішча на поўнае збліжэньне між Масквой і Цітам, альбанскія камуністы крыху ўстрымаліся з нападамі на Югаславію, хоць апошнімі гадамі пачалі штораз часьдэй выступаць супраць югаслаўскіх рэвізіяністаў.

І вось паездка савецкай дэлегацыі ў Альбанію, у якой апрача Хрушчова бралі ўдзел таксама сябра прэзыдыюму й сакратар ЦК партыі Мухіддзінаў, міністар абароны СССР Маліноўскі ды іншыя. З гэтае нагоды «Правда» з 26 траўня ў сваім перадавым артыкуле «Адзінства й згуртаванасьць народаў-братоў» пісала: «Дэлегацыі абмяняліся думкамі над шырокім колам пытаньняў, у якіх зацкаўленьня абодва бакі. У ходзе перамоваў выявілася поўнае адзінства поглядаў ува ўсіх пытаньнях. Перамовы працягваюцца ў сардэчнай і сяброўскай атмасфэры... Савецкі й альбанскі народы, — заявіў у сваёй прамове на тыранскім лётнішчы таварыш Хрушчоў, — на вечныя часы зьвязаныя сувязямі непарушнай дружбы, дружбы, якая заснавана на моцным фундаманьце марксізму-ленінізму й пралетарскага інтэрнацыяналізму».

Дружба, дружба й яшчэ раз дружба... Але вось які ейны запраўдны фундамант — Хрушчоў так і не сказаў. А ў запраўднасьці справа выглядае так, што ніякі там «марксізм-ленінізм» ці «пралетарскі інтэрнацыяналізм» зьяўляюцца фундамантам гэтае «дружбы», а якраз і толькі... стратэгічнае палажэньне Альбаніі й тыя козыры якое яно дае Савецкаму Саюзу.

Прыгледзімса да гэтага палажэньня. З аднаго боку Альбанія мяжуецца зь цятаўскай Югаславіяй і ў выпадку чаго-небудзь савецкая ваенная флэта з альбанскіх базаў — тут-як-тут. З другога боку — сябра НАТО — Грэцыя; 150 кілямэтраў на захад — берагі іншага сябра НАТО — Італіі. Такім чынам у выпадку канфлікту Савецкі Саюз з альбанскіх базаў можа зашахаваць усходнюю сяродземнаморскую частку абаронае сыстэмы НАТО. А што бальшавікі да гэтага рыхтуюцца няма ніякага сумлеву.

Як падае нямецкая газэта «Münchener Merkur» з 23 траўня, між альбанскім горадам Валёна й паўабтокам Лінгэта за апошнія прыблізна паўтара году былі збудаваныя тры вялікія базы для выстрэльваньня ракетаў сяродняга засягу. Яны падпарадкаваныя савецкай вайскавай місіі ды абслугоўваюцца дапаможным альбанскім персаналам, вышкаленым в СССР. Скалістыя ўзбярэжжы паўабтоку Лінгэта — даўно ўжо закрыты раён, недазволены для цывільнага жыхарства. У вадрозьненьне ад іншых неразьвітых і маладаступных для сучаснага транспарту раёнаў, гэты раён пакрыты сеткай мадэрных асфальтавых шляхоў.

Газэта далей паведамляе, што ўспомненныя тры базы ўзброеныя савецкімі ракетамі, якія прывозяцца сюды ў разабраным выглядзе ды ўжо ў Альбаніі на месцы мантуюцца ў падземных майстэрнях. Кажная база мае 6 рампай, і, такім чынам, з гэтых трох базаў можа адначасова стартваць 18 ракетаў. Гэтага зусім дастаткова, каб, прыкладам, пакрыць агнём аддалены на 900 кілямэтраў ад альбанскага берагу італьянскі прамысловы цэнтр у трыкутніку Мілян-Турын-Гэнуа, не гаворачы ўжо аб тых італьянскіх цэнтрах і гарадох, што ляжаць куды бліжэй ад Альбаніі. Вязумоўна, у сьвятле гэтых фактаў сьмешна

выглядае пратэст альбанскага ўраду супраць уладжаньня ракетных рампай у Італіі.

Ракетныя базы ў Альбаніі — гэта толькі частка небясьпекі для сяродземнаморскага раёну. Яя меншую загрозу становяць базы савецкіх падводных лодак. Партовыя ўладжаньні Валёны абсталаваны вельмі мадэрнай тэхнікай і могуць абслугоўваць адразу 100 падводных лодак. Нафтавыя праводы, праведзены ад нафтавых палёў у сяродзіне краіны да порту Валёна, забясьпечвае галоўным чынам палівам савецкую ваенную флэту ў Сяродземным моры.

На абтоку Сасэно, што знаходзіцца недалёка ад Валёны — ужо гатовыя тры ўмацаваныя пункты для ваенных караблёў і два бункеры для падводных лодак. У гэтых пунктах можа зьмясьціцца панад 150 адзінак. Тут затрымюваюцца й тыя савецкія падводныя лодкі, што належаць да Чарнаморскай флэты. Рыбачкім адзінкам уезд у гэтыя парты забаронены.

Апіраючыся на весткі атрыманыя з Рыму, газэта далей паведамляе, што ў пачатку гэтага году недалёка ад узбярэжнага гораду Дурацо была створана другая вайсковая зона. Тут на ўзбярэжнай паласе ў 60 км. даўжыні й 20 км. шырыні ўсё цывільнае жыхарства мусіла пакінуць свае дамы й гаспадаркі. Праўдападобна тут маюць быць збудаваныя яшчэ дзьве базы для ракетаў сяродняга засягу.

Вялікія працы ваеннага значэньня вядуцца ў раёне Тропое, недалёка ад югаслаўскае мяжы і ў Корыцы — ля грэцкай мяжы. У вободвых гэтых раёнах пастаўлены прэхвабрыкаваныя ў СССР драўляныя вільні, дзе люксусова жыюць тэхнікі й урадоўцы савецкай арміі із сваімі сем'ямі бязь ніякага абсалютна кантакту зь мясцовым жыхарствам, што жыве прымітыўна і ў галечы.

Гэтая савецкая вайсковая калёнія — каля 3 000 асобаў, ня лічаць сем'яў, забясьпечваецца ўсім патрэбным з Савецкага Саюзу. Дзеля гэтае мэты летась у ліпені была зарганізавана сталая марская лінія Наварасійск-Дурацо, на якой курсуе стала адумасловы 16 000-тонны карабэль. Афіцыйна-ж гаворыцца, што гэтая карабельная лінія была зарганізавана дзеля таго, каб «пэравозіць

ВОРГАН БЕЛАРУСКОЙ НАЦЫЯНАЛЬНА-ВЫЗВОЛЬНОЙ ДУМКИ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BACKAUSČYNA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Wladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weisseruthenische Zeitung „Backausčyna“ („Das Vaterland“), (13 b) München 19, Schliessfach 69.

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 19, Bothmerstr. 14
Ц а н а : Нямецчына: на год. — 14,— м.; 6 м-цаў — 7,50 м.; 3 м-цы — 4,25 м.; ЗША і Канада: на год — 8,— д.; 6 м-цаў — 4,50 д.; 3 м-цы — 2,50 д.; 1 нумар — 0,20 м. Ангельшчына й Аўстралія: 39 шыл.; 21 шыл.; 12 шыл.; 1 шыл. Бэльгія: 210 фр.; 120 фр.; 75 фр.; 5 фр. Францыя: 800 фр.; 450 фр.; 250 фр.; 20 фр. Аргентына: 80 пэз.; 45 пэз.; 25 пэз.; 2 пэз. Царасылка лётніцкай поштай каштуе падвойна. Падвойныя нумары каштуюць падвойна. Падзівочныя нумары газэты разам з «Каласкамі» ўважаюцца за падвойныя.

Банковае ковто: Zeitung „Backausčyna“, Konto Nr. 837-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

Мы не палохаемся...

Аўтару гэтага артыкулу здарылася быць на італьянскім узбярэжжы Адрыятыку тады, калі на другім беразе гэтага вузкага мора — ў Альбаніі — Хрушчоў махаў кулакамі Італьянцам і Грэкам. Няма сумлеву, што падарожжа Хрушчова й Маліноўскага ў Альбанію перш за ўсё было дэманстрацыяй з мэтай зрабіць уплыў на жэнэўскую нараду міністраў замежных справаў. Але Хрушчоў ня меў нічога супраць таго, каб адным стрэлам забіць двух зайцаў: дамагчыся ўступстваў у Жэнэве і перашкодзіць будове ракетных базаў у Італіі й Грэцыі. Праўда, што адносна Італіі гэтыя пагрозы былі спозьненыя, бо там стварэньне гэтых базаў сталася фактам, усё-ж у Грэцыі гэтыя справы знаходзяцца ў стадыі разважанняў.

Рэч зразумелая, толькі найўны можа паверыць Хрушчову, што будова савецкіх ракетных базаў у Альбаніі будзе рэакцыяй на стварэньне такіх базаў у Італіі й Грэцыі, бо ўсім ведама, што ўжо некалькі гадоў таму бальшавікі пачалі будаваць сакрэтныя аб'екты ў гарыстых раёнах гэтай краіны (гл. арт. «Савецкі бастыён на Сяродземным моры»).

Хрушчоў мае ў сабе шмат камэдыянтства й любіць тэатральныя эфэкты. Каб стварыць у Альбаніі ракетныя пляноўкі ён не патрабаваў турбавацца ляцець на Адрыятык, хапіла-б даць тэлефанічна інструкцыі альбанскаму дыктатару, маскоўскай мар'янэцы Годжы. Аднак ён, ствараючы навокал гэтай справы шмат шуміхі, спадзяўся напахоць ня толькі Італьянцаў й Грэкаў, але і вольны сьвет, а перш за ўсё, трох джэнтэльменаў у Жэнэве, якія ўжо амаль месяц тузуюцца з Грамыкам.

За выняткам пакорнай Маскве камуністычнай прэсы, Італьянцы спакойна, а навет абьякава прынялі пагрозы Хрушчова. Калі я выказаў здзіўленьне з гэтай абьякавасьці, адзін італьянскі ін-

падарункі, якія савецкі народ пасылае братняму альбанскаму народу».

Вось якая вышэйпадазеньня факты, а ня нейкі «пралетарскі інтэрнацыяналізм» становяць запраўды фундамант на ўсе лады склянае й паўтаранае савецка-альбанскае «дружбы!» Дык не як «візыту дружбы» трэба разглядаць па-

(Заканчэньне на 2-ой бач.)

тэлігэнт адказаў: «Мікіта зашмат гаворыць з нагоды ці і без нагоды, таму ўжо было шмат часу прывыкнуць да ягонай балбатні, што яна перастае дзеяць».

Годны адказ на хрушчоўскія пагрозы даў Папа Рымскі. Прамаўляючы да шматтысячнага натоўпу вернікаў падчас працэсіі Божага Цела, ён сказаў:

«Тым, хто нас хоча запалохаць, гэта ня ўдасца. Мы не палохаемся, бо з намі Бог».

Гэтыя годныя й простыя словы з Пасаду сьвятога Пятра павінны былі-б стацца лёзунгам вольнага сьвету, а перш за ўсё тых адказных за лёс гэтага сьвету, што маладушна палохаюцца пагрозаў маскоўскага камэдыянта-тырана і робяць адно за адным уступствы, спадзяваючыся ўрэшце заспакоіць ненасытнага чырвонага дракона тады, калі ён мае апэтыты на ўвесь сьвет.

Даяжджаючы да Рыму з паўночнага ўсходу, ужо здалёку над кругазорам бачым купал сабору сьвятога Пятра. І я, выяжджаючы з Рымы, аж да станцыі Ортэ стаяў у калідоры вагону, ня зводзячы вачэй з гэтага купалу, які блакітным сылюэтам высіцца над даяглядам, а ў душы адчуваў узварушаньне, у думках расьцьвэла надзея. Прыгадаліся словы пісьменьніка:

«Прамінюў Нэроі, як мінае ліхая буранавальніца, пажар, вайна ці паморак. А Базыліка Пятра валадарыць і дасюль з ватыканскіх высяў над народамі і сьветам»...

Дык верым, што над сьветам не завалядае хан хамства з маскоўскага Крэмлю...

пе

У Парыскім блёку

У днёх 27-30 траўня адбылося ў Мюнхэне 4-ае пленарнае паседжаньне Камітэту Лігі Вызваленьня Народаў СССР (Парыскага Блёку).

Пасьля справаздачы прэзыдэнта М. Абрамчыка з дзейнасьці Лігі за апошні квартал г. г., у часе дыскусіяў было сканстатавана, што найбольшым дасягненьнем у працы Прэзыдыюму Лігі за гэты адрэзак часу — было зьяўленьне ў сьвет двух першых нумароў часопісу ў ангельскай мове «Праблемы народаў СССР».

Аб сукцэсе гэтага часопісу найлепш сьветчыць тое, што з атрыманых рэдакцый больш сотні лістоў ад сваіх чытачоў чужынцаў водгукі амаль вылучна ўсе прыхільныя, у бальшыні-ж высока пахвальныя. Амэрыканская вайсковая акадэмія, прыкладам, паведаміла Рэдакцыю, што чатыры першыя артыкулы першага нумару гэтага часопісу ўведзены ў картатэку свае бібліятэкі, як рэкамандачыны матар'ял для студыяў сваім курсантам.

Пленумам Камітэту была прынята пастанова выступіць з пратэстам супраць зарганізаванай трыма расейскімі групамі (Уласаўцы, ЦОПЭ й Саюз Ахвяраў Камунізму) г. зв. «атыбальшавіцкай выставы» пад назовам «40 год камунізму», дзе па сутнасьці прапаганду расейскі імперыялізм і ў якой усе нерасейскія народы СССР прадстаўлены правінцыямі Масквы.

Дзеля гэтага Прэзыдыюму Лігі даручана зьвярнуцца з адпаведнымі разьясьненьнямі да пратэктараў гэтай выставы — Немцаў, Французаў й Амэрыканцаў — каб паказаць, што ў такі спосаб арганізаваная выстаўка шкодзіць ня так бальшавікам, як вольнаму сьвету наагул, а пераадусім паняволеным бальшавікамі народам.

Пленарным паседжаньнем Камітэту Лігі было таксама прынята пастанова, што 8-ая звычайная канфэрэнцыя Лігі (Парыскага Блёку) мае адбыцца 25 ліпеня — 1 жнівеня г. г.

В. Б.

Газафікацыя Беларусі

Сямігадовым плянам прадбачваецца будаўніцтва газاپраводу Дашава-Менск-Ленінград з адгалінаваньнем на Вільню й Рыгу. Газ будзе падавацца з украінскага сяла Дашава, якое знаходзіцца на сьхілах Карпатаў на поўдзен ад Львова. Даўжыня гэтага газاپраводу складзе больш дзьвюх тысячяў кілямэтраў. Апрача адгалінаваньня на Вільню й Рыгу, якое адыдзе ад галоўнай трасы каля Баранавічаў, газاپравод будзе мець другое адгалінаваньне, што злучыць Маскву праз Кіеў, Гомель і Бранск.

Калі запраўды гэтае мерапрыемства будзе праведзена ў жыцьцё, дык газ атрымае ня толькі сталіца Беларусі Менск, але й Берасьце, Баранавічы, Гомель, Віцебск і Полацк. Будаўніцтва маецца быць закончаным да канца сямігодкі. У 1965 годзе газاپравод павінен даць пералічаным гарадам Беларусі 2,5 мільёны кубамэтраў газу ў год, што заменіць прыблізна 7 мільёнаў тон торфу. Дзеля дабычы такой колькасьці торфу патрэбна было-б пабудаваць 20 буйных прадпрыемстваў, якія каштавалі-б больш мільярда рублёў. Кошты газу будуць значна меншымі, чымся торфу.

З двухтысячнай трасы заплянавана ў 1960 годзе ўвесці ў эксплуатацыю 660 кілямэтраў газاپраводу. Відавочна ў

першую чаргу будзе пракладзена адгалінаваньне на Кіеў-Гомель-Бранск-Маскву. Траса будзе будавацца на надзвычайна разнастайнай мясцовасьці. Яна перасячэ роўныя ўкраінскія палі, якія зьмяняцца потым беларускімі балотамі Палесься. Трубы газправоду лягуць у балотныя нетры, перасякуць рэкі й рачулікі, пройдучь пад палотнамі чыгунак і магістраляў. Газправод пройдзе праз падводныя траншэі Бугу, Прыпяці, Бускага каналу, Сьвіслачы, вадасховішча рэчкі Шчары й г. д.

На трасе сям-там ужо будуцьца жыллёвыя будынкі для абходнікаў трасы, а таксама аварыйна-рамонтныя пункты й газаразмеркавальныя станцыі.

Аднак, ня гледзячы на вялікую будаўнічую праграму, ужо ў пачатку працаў шмат выяўлена перашкодаў і звычайна непарэбнай мітусні, якая ўласьціва савецкай сыстэме. Гэта прыводзіць да правальваньня плянаў працы. У самых трудных мясдох для пракладкі газправоду сустракаюцца рознага роду непераможныя цяжкасьці. Зацягваюцца падвозка будаўнічых матар'ялаў, асабліва не хапае жалезабэтэнных апораў, якія павінен дастаўляць менскі завод. Гэты завод павінен быў даставіць на будаўніцтва дзьве тысячы кубамэтраў сваіх вы-

„Охрана“

Калі цяпер мы чуюм слова «Охрана», мы звычайна думаем аб былой царскай тайнай паліцыі, зь якой балышавікі расправіліся пасля захопу ўлады. Але «Охрана» існуе й далей. Аб ёй расказвае былы савецкі маёр дзяржаўнай бяспекі Пётр Дзерабін*), які доўга працаваў сам у «Охране» й займаў там не малое становішча. Наколькі ведама, Дзерабін — гэта адзіны ахвіцёр «Охраны», якому ўдалося перайсці на Захад. Між іншага, можа найбольшая гіронія лёсу ў выпадку Дзерабіна — гэта тое, што, ужо будучы ў Аўстрыі, апошнім ягоным галоўным заданнем было сачыць за «добранадзейнасцый» савецкага персаналу ў Вене...

Дзерабін быў пераведзены ў «Охрану» зь Сібіру, дзе ён працаваў у дзяржаўнай бяспекцы пасля заканчэння школы контраразведкі.

Зь 50 тысяч ахвіцэраў дзяржаўнае бяспекі, 16 тысяч «ахраннікаў» — гэта найбольш правяраны элемент. Іхнае заданне — ахоўваць ад сваіх падданых балышавіцкіх валадароў, балышавіцкую «новую клясу», які добра акрэсліў іх Мілёван Джыляс. Не гаворачы ўжо аб Крамлі, сябры «Охраны» ёсць усюды, дзе толькі бываюць сябры балышавіцкае верхавіны.

Вось прыклады працы «ахраннікаў». У 1942 годзе адзінокі чырвонаармеец прыйшоў на Чырвоную Плошчу ў Маскве й сеў на лаўцы. За ўсім, хто набліжаўся да Крамля «ахраннікі» сачылі вельмі востра, і яны ня выпушчалі з вачэй чырвонаармейца. Той раптам ськіраваў вінтоўку ў кірунку галоўнае брамы Крамля, адкуль выехала чорная лімузіна. «Ахраннікі» на момант разгубіліся. Толькі калі чырвонаармеец пачаў з калена страляць у лімузіну, яны забілі яго. Кулі чырвонаармейца не прабілі панцыра лімузіны, у якой, між іншага, сядзеў Мікаян.

Чым тлумачылася некаторая разгубленасць «ахраннікаў»? Навучаныя горкім дасвеччаннем, яны ня былі пэўныя, ці чырвонаармеец ня выконвае загаду крамлёўскіх валадароў, якія пастанавілі зьліквідаваць аднаго із сваіх калегаў... За гэты момант роздуму ўвесь камандны склад роты «ахраннікаў», якая ў той час несла службу на Чырвонай Плошчы, атрымаў да 10 гадоў турмы. Камандны-ж склад адзінкі вайскавой да якой належаў дэзэртыр — улучна з камандэрам дывізіі — быў здэградаваны й пасланы ў штрафны батальён.

Пануючая верхавіна ў СССР поўнасьці адраджана ад рэшты сьмяротных. Крэмль мае сваю асобную электрастанцыю, свае фэрмы й бойні, якія забяспечваюць таксама каля сарака прыватных дамоў балышавіцкае арыстакрацыі. Усе яны абслугоўваюцца асобным штатам лекароў, майстроў, хатніх працаўнікоў — аж да «дзіўчатак» улучна. Гэтая абслуга мае адмысловыя пропускі дзяржаўнае бяспекі, сталымі працаўнікамі якое балышыня гэтых людзей і зьяўляецца. Дарэчы, цікава прыгадаць, як «сціпла» жыве цяперашні «правадыр сусьветнага пралетарыяту» Хрушчоў.

Яшчэ да канчальнага замацаваньня свае асабістае ўлады, толькі ў Маскве ягоная хатняя абслуга складалася з двух кухароў, чатырох афіцыянтаў, аднаго кіраўніка хатняй гаспадаркі, аднае служанкі, аднаго цырульніка, двух загадчыкаў дому, трох прыбіральшчыцаў, аднаго гародніка, трох шофэраў для сябе й двух для жонкі. Камэнтары, хіба, тут непатрэбныя.

Кажны крамлёўскі арыстакрат мае сваю армію асабістых ахоўнікаў з «Охраны», колькасць якіх залежыць ад важнасці становішча займанага. Прыкладам, Сталін меў 406 асабістых ахоўнікаў.

Зусім зразумела, што гэтая асабістая ахова ведае ўсё пра прыватнае жыццё сваіх валадароў і, звычайна, змушана, прымаць у ім актыўны ўдзел. Пра гэта Дзерабін расказвае страшэнныя рэчы. Ён падае канкрэтныя факты пра такіх цяперашніх і былых савецкіх арыстакратаў, як маршалы Ракасоўскі й Цімашэнка, Вэрыя, Абакумаў і іншых. Некаторыя зь іх мелі сетку «прыватных» публічных дамоў; для іншых лавілі й дастаўлялі дадому вучаніц-падлеткаў...

Сябры асабістае аховы карыстаюцца й самі фактычнай недачыльнасьцю: яны могуць безадказна забіць чалавека ці практыкаваць дэбошы за прыкладам сваіх валадароў.

Але кій мае два канцы. У выпадку няласкі ці сьмерці аднаго з такіх валадароў, сяброў ягонае аховы чакае, звычайна, невясёлы лёс. Пасля сьмерці Сталіна,прыкладам, бадай усе сябры ягонае аховы былі зняволеныя ў турмах або высланыя ў канцлягеры. Як правіла, ніхто з кіраўнікоў «Охраны» не канчае свае кар’еры...

Як расказвае Дзерабін, ніхто ня прымушае ўступаць у «Охрану». Але тым, якія ў ёй апынуліся ды пачылі ўсю голюю сутнасць свае працы — выхадца, фактычна, няма. Калі-ж хто ўпарта дамагаецца пераводу з «Охраны», яго выключаюць з партыі й ён апынаецца з воўчым білетам — знайсці тады якую-небудзь працу бадай немагчыма. Шмат хто з такіх былых «ахраннікаў» неўзабаве канчае самагубствам.

Дзерабін меў шчасьце. У паслясталінскай завірусе ён быў пераведзены, пры дапамозе сяброў, у ваддзел замежнай рэзведкі, а пасля быў накіраваны ў Вену. Рэшта ягонае гісторыі ведама: ён лепш, як ніхто іншы, меў магчымасць параўнаць камунізм у тэорыі й ў практыцы — і зрабіць з гэтага параўнаньня адпаведныя выснавы.

*)Гл. «Батькаўшчыну» № 22 (458) і 23 (459).

У. Н.

ХТО ЯШЧЭ НЕ ПАПІСАЎСЯ НА ЗБОРНІК ПАЭЗІІ МАКСІМА БАГДАНОВІЧА, ПАВІНЕН ЗРАБІТЬ ГЭТА БЕЗАДКЛАДНА! ПАНА АДНАГО ЭГЗЭМПЛЯРА ЗБОРНІКА — 3 ам. далары.

Расейскі цынiзм (Ташкенцкая канфэрэнцыя)

Яўнасьць расейска-савецкага цынiзму, нахабства й эгаiзму. Гэты акт можна было-б прыраўняць да гісторыі ахвяры, для якой ужо пардыхтавана дамавіна і якой утаворваецца, што гэта дамавіна адпавядае разьмерам, утульная й таму ахвяра мусіць прыняць яе, ды яшчэ з падзякай. Як можна меркаваць з прынагодных выказваньняў удзельнікаў сэсіі й з прачытаных дакладаў у першы дзень ейнае працы, факт далучэньня Сярэдняй Азіі да Расеі меў «глыбока прагрэсыўнае значэньне» для сярэдняазіяцкіх народаў. Гэтая «прагрэсыўнасьць», згодна цьверджаньняў маскоўскіх і сярэдняазіяцкіх гісторыкаў, вызначаецца галоўным чынам фактам «уцягнэньня сярэдняазіяцкіх народаў у рэвалюцыйную барацьбу расейскага народу». Ня меншае значэньне маюць таксама «факт азнаямленьня й пераняцця перадавой расейскай культуры й наагул перадавой расейскай цывілізацыі» й «факт» улучэньня адсталай, феадальнай Сярэдняй Азіі ў «агульнарасейскі капіталістычны рынак». «Бескарысная» дапамога расейскага народу для народаў Сярэдняй Азіі праяўлялася на ўсіх этапах гісторыі, а таму сярэдняазіяцкія народы мусяць толькі быць удзячнымі «вялікаму расейскаму народу». Нездарма, што гэтая «ўдзячнасьць» адчулася ледзь ня ў кожным сказе сказаных прамоваў і прачытаных дакладах. У сувязі з гэтай новай размалёўкай пахавальнай дамавіны наступіла адхіленьне сталінскай формулы «найменшага зла», як нязгоднай з праўдай і рэчаіснасьцю, бо далучэньне Сярэдняй Азіі да Расеі было, аказваецца, дадатным і толькі дадатным зьявішчам для сярэдняазіяцкіх народаў, якое прывяло да «сяняшняй іхнай нацыянальнай свабоды, культурнаму й эканамічнаму росквіту». Гэта пайменна, як зазначыў у сваім дакладзе акадэмік Акадэміі навук Таджыцкай ССР С. Раджабаў, прыводзіць да выснаву, што:

«У вялікай брацкай сям’і народаў СССР народы Сярэдняй Азіі, якія ідуць да камунізму пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі, вучыліся, вучацца і будуць заўсёды вучыцца у расейскага народу, што мае баявыя рэвалюцыйныя традыцыі й першы падняў сьцяг Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі».

«Народы Сярэдняй Азіі будуць заўсёды ўдзячны вялікаму Леніну, Камуністычнай партыі й вялікаму расейскаму народу, якія паказалі ім шлях да камунізму». Такім чынам — прысяга моцная, хоць яе не павінен вымагаць «савецкі інтэрнацыяналізм», «савецкая раўнапраўнасьць народаў» і «савецкая нацыянальная незалежнасьць і свабода». Аднак пакінем збоку падобныя «раўнапраўнасьці», пераходзячы да наасобных аспэктаў пытаньня й выніклых з іх супярэчнасьцяў.

У першую чаргу трэба адзначыць некаторыя зьмены ў гэтым расейскім прапагандыні «прагрэсыўнасьці» прылучэ-

ньня нерасейскіх народаў да Расеі. Як ведама, раней пад гэтую рубрыку «прагрэсыўнасьці» заганялася й каляніяльная палітыка царызму, і несеная ім культура, якая у большасьці выпадках насаджвалася на зьнішчэньні самабытных культураў нерасейскіх народаў, а падобнымі місіянерам і культуртрэгерам выступаў расейскі народ у цэласьці, апраунуты часам навет рызамі расейскіх цароў, духоўнікаў і, асабліва, ваяводаў. Цяпер наглядаюцца некаторыя зьмены. Расейскія цары цяпер застаюцца за кулісамі, асуджваецца часткова й іхная каляніяльная палітыка, сам расейскі народ у цэласьці стаў замяняцца «самай рэвалюцыйнай расейскай працоўнай клясай» зь ейнымі імкненьнямі й ідэямі. Аднак ці зьмяняе гэтая ператасоўка сутнасьць самое справы, пры гэтым, калі застаецца ў сіле й «перадавая» культура «вялікага расейскага народу», і «прагрэсыўнасьць» імпэрыялістычнай палітыкі Расеі адносна іншых народаў? А наагулжа якая розьніца між каляніяльнай палітыкай расейскага царызму й «пралетарскай» палітыкай «самай рэвалюцыйнай расейскай працоўнай клясы»?

У першым выпадку, калі гэтая «самая рэвалюцыйная расейская працоўная кляса» хоча накінуць іншым народам сваю культуру й палітыку, ёй выпадала-б абмяжоўвацца толькі культурай Гэргэна, Дабралюбава й Леніна, а палітыкай — вынікамі Кастрычніцкай рэвалюцыі. У гэтым выпадку можна яшчэ было-б прыходзіць да некаторага паразуменьня. Аднак гэтая «самая рэвалюцыйная расейская працоўная кляса», ніяк ня хоча зьрачыся таго ўсяго, што было й ёсць расейскім, усяе спадчыны Расейскай імпэрыі. Прыкладам, возьмем хоць-бы пытаньне каляніяльнай палітыкі царызму, разглядае ў ягоным эканамічным аспэктэ. На названай сэсіі сьцьвярджалася, што каляніяльная палітыка царызму была палітыкай эканамічнага рабунку народаў, палітыкай прыгнёту, якая выключала ўсякае прадбачнае эканамічнае разьвіцьцё падбітых краінаў. Яно так і было. Лягічны выснаў, здавалася-б павінен быць той, што падобная палітыка царызму спрычынялася да застою эканамічнага разьвіцьця у гэтых краінах. Аднак з гэтага сумнага факту савецкія навукоўцы робяць іншы выснаў, пайменна той, што, хоць каляніяльная палітыка царызму была палітыкай рабунку й прыгнёту, яна «усётакі» сьхіліла эканамічны разьвіццё каляніяльных краінаў на шлях вышэйшае стадыі — на шлях капіталістычнага разьвіцьця, вывёўшы гэтыя краіны з каляінаў феадалізму й уціснуўшы іх у агульнарасейскі эканамічны рынак. Гэта мелася быць «прагрэсыўным», у дадзеным выпадку, для сярэдняазіяцкіх народаў, бо Расея дапамагла ім узняцца зь ніжэйшае феадальнае фармацыі да вышэйшай капіталістычнай фармацыі — фармацыі прагрэсу ў параўнаньні з папярэдняй. Апрача гэтага Расея спрычынілася да ліквіда-

(Заканчэньне на 3-ай бачыне)

Я. ЮХНАВЕЦ

2)

А тут

дрэвы кволяць пад самым небам шум. Пад іхнай журнасьцю я думаю аб тым, Антон, мяне хвалюе прыгожым сьцінам сум: навошта я шукаў мясьцінаў, дзе цішэй? У супакоі пушчы надзеі мабыць сьценем на сэрца лягуць пчасьсём... і мо бядой. Мабыць, пад кустом калючае шыпыны я не знайду прытулак свой.

АНТОН

Няўжо і ты мяне пакінеш?

ДРУГІ

А што рабіць мне тут, скажы? Мятлікам маленькім быць, і браць у дум: я можа, як жыцьцё, і можа з самай невядомай думкай, прыгрэты сонцам веснавым, прысядваю усюды ўцехаі каляровай, і ночы ня убачыўшы, беспрапынны, у беспрапынныя звалюся сны?

АНТОН

Я табе і яму сказаў: што ногі цыркулем, як той масон, мы тут ня будзем расстаўляць штодзённа, каб крок зрабіць таёмны ў нетаёмнасьць: на магільных плітках па-над кімсьці пакінуць праслы слоў зы смуткам перазьмерным, а самому каб яшчэ, яшчэ ня ведаючы ад чарвяка цалунку праэнтны падлічыць багатыя у сваёй бязь дзюрачак кішані.

Што мы туды таксама пойдзем,

дзе мостам злучаная дарога над глыбінёй ракі, і з пачуцьцём старэчай цепрасьці, скажам мы усім: — Жывіце! Дабраслаў ваш Дзень!...

Што блукацца мы ня будзем тут, што засьцені завулкаў і падстрэпшы сёлаў нас сьціснуць будучым, як уціскі...

(Другі зыскаквае з узгорку, і адтулю)

ДРУГІ

Ты маўляў рукамі прыбіраеш і мае, мае сьцянькі... Быць там вaley, дзе сьлёну жарсьці я глынуць магу, калі харошка каля мяне праходзіць, а адыйдзеца, у іншай хлеба папрашу, калі буду зусім галодны.

А тут ня злічыш звароты людзкай думкі, і ваханьня вьчорных крылаў ні спаткаць, якія скрозь зіхчэньне сонца стомленага зьлітаюць на зямлю, суды,

да нас.

Як цары бастронныя ў кароне думак, мы часта спадзяемся нейкага скананьня, і жмені падстаўляем, нібы пад золата, каб злавіць (надзейнага мазаля сьвітаньне). Таму і не падлічым звароты думак цяжкіх, і ня зловім зь неба крылы вечара — у гасьціннай ветласьці часіне-сьветчы годзім, і ня ведаем, чым заўтра будзем на руках Твайх, Госпадаі... Бывай, Антон! Бывай!

(памалу адыходзіць).

Узгоркі й Пячоры

(Драматычны нарыс)

АНТОН (з будкі).

Не марудзь — ідзі сьнедаць.

ДРУГІ (надалей углядаецца ў праселіну між дрэў).

... там раніца таксама. Напэўна пчаліна, як тая струніна гучлівая, пераляцела вуліцу, і ў садзе згубілася, бо-ж сад гурміцца прыгожасьцю вяснянай. На вуліцу шырокую з усходам сонца вецер праліцеў зганяць і можа завярнуўся — яны уночы адсырэлі, — пераліцеў у сад, заблукаўся часінай гэі паміж лісьцін зялёных, і раскунежыўся: на галінцы кажнай ён абвіс затуленым маханьнем. А рэха звонапеўна з жалейкі пастуха, бы спамін расказвае свайго пачатку... і клікае душа — чароўная нямота: і ты ідзі, дзе твой пачатак

(азіраючы наваколье).

Міхась Зарэцкі

ДА 18-АЙ ГАДАВІНЫ СЬМЕРЦІ ПІСЬМЕНЬНІКА

У 1936 годзе, разам зь іншымі шматлікімі беларускімі пісьменьнікамі, як «во-раг народу» быў арыштаваны выдатны беларускі пісьменьнік Міхась Зарэцкі. З таго часу ўсякі сьлед па ім загінуў, імя яго й творчасць былі вычыркнуты зь беларускае літаратурнае спадчыны. І вось толькі сёлета ў 4-ым нумары часа-пісу «Полымя» ў артыкуле Алесь Ада-мовіча «Праблемы жанру раману» да-ведваемся, што Міхась Зарэцкі **памёр 13 чэрвеня 1941 году**. І хоць у артыкуле на-пісана «памёр» — ня можа быць сумле-ваў, што бальшавікі пісьменьніка проста замардавалі.

Міхась Зарэцкі, запраўднае прозьві-шча — Касянчук, нарадзіўся ў 1901 го-дзе ў сям’і псаломшчыка ў вёсцы Высокі Гарадзец Сеньненскага павету на Магі-лешчыне. Будучы пісьменьнік вучыўся спачатку ў Аршанскай духоўнай сэміна-рыі, аднак сьвятаром ня стаўся; потым наведваў Беларускі Дзяржаўны Ўнівэр-сытэт у Менску.

Друкаваць свае творы пачаў Міхась Зарэцкі з 1921 году. У 1923 годзе ён усту-пае ў літаратурнае аб’яднаньне «Малад-няк» і становіцца адным зь першых кі-раўнікоў яго. Аднак потым пакідае «Ма-ладняк» і ўступае ў літаратурнае аб’ед-наньне «Полымя», адным зь ініцыятараў якога быў і ён. У 1925 годзе выходзяць у сьвет ягоныя тры зборнікі апавядань-няў: «У віры жыцця», «Пела вясна», «Пад сонцам»; у 1926 годзе — аповесць «Голы зьвер»; у 1927 годзе ў часапісе «Полымя» друкуецца ягоны раман «Сьцежкі-дарожкі», які потым быў два разы выдадзены асобнай кніжкай; у 1929 годзе Зарэцкі піша вялікі нарыс «Пада-рожка на новую зямлю»; у 1932 годзе выходзяць ягоны раман «Вязьмо». Але самым выдатным творам Міхась Зарэ-цкага быў раман «Крывічы», якога аднак у друку зьявіўся толькі першы й апош-ні разьдзел; рэшта-ж забароненая цен-зурай, кружыла ў цясьнейшым літарак-імі асяродзьдзі ў форме манускрыпту.

У 20-ых і пачатку 30-ых гадоў белару-скія нацыянал-камуністы, якім быў таксама й Міхась Зарэцкі, былі далёкія ад такіх канцэпцыяў беларускае «дзяр-жаўнасьці», якія магла дазволіць «на-цыяналам» Масква. Іхнае паняццё дзяржаўнасьці было цесна звяззана з дзяржаўнымі традыцыямі Вялікага Кня-ства Літоўскага, із слаўным мінулым беларускае культуры. І дзеля таго ад-раджэньне беларускае культуры яны ба-чылі магчымым толькі праз навязаньне да традыцыяў гэтага мінулага, праз ку-льтываваньне ўсяго таго што самабыт-нае, беларускае. Усякае перайманьне «аб’едкаў» Масквы яны лічылі ганьбай. І гэтыя свае пагляды нацыянал-камуні-стычныя пісьменьнікі, калі ня мелі маг-чымасьці выказаць адкрыта, дык укла-далі ў вусны герояў сваіх твораў. Так, прыкладам, у нарысе «Падарожжа на новую зямлю» Міхась Зарэцкі пісаў:

«Мне стала сумна. Я падумаў: дакуль мы будзем жыць гэтым пазадзьдзем чужое культуры, якое з тупым салдацкім самадавольствам «преподносили» нам на-

шыя суседзі й якое мы прыымалі, як чыстае збожжа? Дакуль мы будзем зьбі-раць з чужога стала ўбогія, брудныя аб-едкі, аддаючы сваё дабро на агульную пагарду й зругу?

Яшчэ я падумаў: як часта й цяпер у наша мастацтва — у літаратуру, у тэатр, у кіно — трапляе замест праўдзівых дасягненьняў братняй культуры пустое бруднае пазадзьдзе, і мы з рабскай па-корай прыймаем яго, мы яго ўзвышам чі кідаем пад ногі яму праўдзівыя пер-лы сваіх уласных дасягненьняў...»

У сваім-жа рамане «Крывічы» Міхась Зарэцкі ясна фармулюе свой пагляд на беларускае адраджэньне й будучыню бе-ларускага народу, хоць і выказвае гэты пагляд вуснамі аднаго з адмоўных (з бальшавіцкага гледзішча) герояў гэтага раману.

«Беларускае адраджэньне, — гаворыць герой, — будзе йсьці з кароньняў бела-рускага народу. Усялякія штучныя фор-мы, у якіх-бы захацеў хто-небудзь ук-ласьці яго, адпадуць, рассыплюцца ў по-рах. У сваім магутным посьце яно зной-дзе свае асаблівыя формы, якія арганіч-на вырастуць з самае сутнасьці гэтага гістарычнага працэсу... Усякія аплю-чны беларускага руху, хто-б яны ні былі, і зь якой-бы ці добрай ці дрэннай мэтай яны над намі ні апекаваліся, — ужо яны адмятуцца гісторыяй. Знізу, зь зямлі вырасьце наш рэнэсанс... і ён расьце ўжо, узьнімаецца, ён бушуе ўжо такімі магутнымі хвалямі, якія многа чаго, многа могуць пазмытаць на сваёй даро-зе... Пачакайце толькі...»

Разглядаючы беларускае адраджэньне ў такой плошчы, зразумела, Міхась За-рэцкі ня мог абыхава гледзячы на ба-льшавіцкую разьвязку нацыянальнага пытаньня. Праводжаную беларусізацыю, абмежаваную толькі да формы — бела-рускае мовы — пісьменьнік разглядаў як «страшэнна шкоднае звужэньне пробле-маў нацыянальнае культуры». У вуснах таго-ж персанажу з раману «Крывічы» гэта гучыць наступна:

«Прыехаў зь вёскі ў Менск шукаць Беларусь. Зь ліхтаром у руках, як нека-лі Дыяген — чалавека. І вось... шукаў Беларусь, а знайшоў бела-ру-сі-за-цыю... Хо... хо... А вы ведаеце, што такое бела-ру-сі-за-цыя? Га? Хо-хо-хо... Гэта, брат, хітрая штука... Гэта штука на форму. Так, на форму... Аў-ладаць формай, адлучыць яе ад зьместу, вылягчаць яе, выкруціць, высушыць... і выкінуць вон... Ха-ха-ха... Што, хі-тра, га? Тонка? Ха-ха...»

«Навучыцца ўладаць беларускай мо-вай, каб лягчэй было згаварыцца з ся-лянамі, скажам, пры зьбіраньні пада-ткаў, гэта ня будзе вырашэньне нацыя-нальнага пытаньня. Гэта будзе толькі ўсяго замена каліяніяльнай палітыкі «салдацкай» на каліяніяльную палітыку «эзуіцкую»... Гэта страшэнна шкоднае звужэньне праблемаў нацыянальнае культуры, гэта палітыка гандляроў з рынку, якія (я спэцыяльна гэта назіраў) зьвяртаюцца заўсёды да сялян у роднай

іхнай мове, каб... лягчэй абдурыць іх...»

Гэта бадай найбольш смелае абвіна-вачаньне й найбольш трапнае сфарму-ляваньне бальшавіцкага («эзуіцкага») каліяніялізму, якое толькі можна знайс-ці ў тагачаснай беларускай апазыцый-най літаратуры ў БССР. І ня гледзячы на тое, што ўсе гэтыя выказваньні За-рэцкі ўклаў у вусны адмоўных герояў — беларускіх нацыяналістых, бальшавіч-кая крытыка на чале з Бэндэ й Кана-коцінам востра зарэзгавала, ставячы пісьменьніку ў закід, што даючы трыбу-ну нацыяналістым у сваім творы, ён гэ-тым самым пашырае нацдмаўскую пра-паганду й контрвалюцыйныя ідэі, а гэ-тага ўжо было дастаткова, каб трапіць у лік «ворагаў народу».

У напачатку прыгаданым артыкуле «Полымя» Алесь Адамовіч піша: «...Але ня меншай крайнасьцёй было й пазьней-шае сучэльнае ачарненьне ўсёй творча-сьці М. Зарэцкага: маладнякоўская кры-тыка, якая ў свой час ставіла «эмацыя-нальна-рамантычную» прозу яго над усім, што стваралі беларускія прэзаікі немаладнякоўцы, адразу перастала ба-чыць ўсякія вартасьці ў творах М. За-рэцкага, як толькі ён выйшаў з «Малад-няка» і зблізіўся із старэйшымі пісьме-**(Заканчэньне на 4-ай бачыне)**

Расейскі цынізм...

(Заканчэньне з 2-ой бачыны)

цыі рабаўладніцтва ў Сярэдняй Азіі, за-мяніўшы яго вольнанаёмнай працай. Значыцца, выглядае, што, ня гледзячы на царызм, расейскі народ зрабіў доб-рую справу ў адносінах на сярэдняазі-яцкіх народаў, ськіраваўшы іх на «гі-старычны шлях людзкага прагрэсу». Але чамусьці расейскія савецкія наву-коўцы, а за імі пад прымусам і ўсялякія «нацыяналь» ня могуць дапусьціць ма-гчымасьці, што магчыма бяз гэтае «ра-сейскае дапамогі» падбітыя Расеяй не-расейскія народы маглі-б зрабіць куды большы прагрэс, калі-б іх ня скоўваў расейскі каліяніялізм. Няма ніякіх пад-ставаў уважаць, што толькі расейскаму народу дадзена магчымасьць пазнаваць «законы» гісторыі. Што-ж адносна дапа-могі ў зьнісеньні нявольніцтва, дык тут, здаецца, няма чым хвастацца. Чым лі-чыўся расейскі мужык, а тым больш ся-лянства «окараин», калі ня тым самым «рабом». А чым лічыцца сьгоняшні са-вецкі калгасьнік?

Горш справа з асьветчаньнямі, што ні-бы культура й цывілізацыя расейскага народу зьяўляецца «перадавай» у сьвеце й што пераняццё гэтае культуры й цы-вілізацыі сярэдняазіяцкімі народамі бы-ло для іх валькім прагрэсам. Ведама, пад прымусам можна ўсё пераняць, але якая карысьць і вынікі з гэтага. На сёсіі сьцьвярджалася, што сярэдняазіяцкія народы пачалі пераймаць цывілізацыю расейскага народу з даўных часоў, з ча-становішчы.

Ці ведаеце вы, дарагія слухачы, такі народ, колькасць жыхарства якога сы-стэматычна зьніжаецца? Пачуўшы такое стэматычна зьніжаецца? Пачуўшы такое пытаньне, вы, можа, падумаеце аб Ін-дыянах у Амэрыцы ці аб тубыльцах у Аўстраліі. Аб гэтым, прынамся, баль-шавіцкая прапаганда гаворыць нярэдка. Любіць яна таксама гаварыць аб зьмен-шаньні нараджальнасьці ў некаторых гэтак званых капіталістычных краінах, ды тлумачыць гэта няпэўнасьцяй пра-цоўных у сваёй будучыні. Тое-ж, што насельніцтва такіх краінаў усё-ж такі расьце й дабрабыт у іх сыстэматычна павышаецца — бальшавікі прамоўча-юць.

Не — мы спынімся сяння ня на Ін-дыянах і не на аўстралійскіх тубыль-цах: пагаворым аб беларускім народзе.

Перад намі сухія статыстычныя дадзе-ныя. У чацьвертым томе «Вялікай са-вецкай энцыклапэдыі», выдадзеным ў 1950 годзе — пяць год пасля вайны — чытаем: «Паводля дадзеных 1939 году, насельніцтва Беларускай ССР складае 10 з палавінай мільёнаў чалавек».

Як бачым, цьверджаньне гэтае катэ-гарычнае — такіх словаў, як «прыбліз-на» тут няма. І вось, напачатку гэтага году адбыўся ўсесаюзны перапіс насель-ніцтва. У адной з табліцаў правізарыч-ных вынікаў перапісу мы бачым такія дадзеныя: «У 1939 годзе насельніцтва

соў зараджэньня цэнтралізаванай расей-скай дзяржавы, г. зн. яшчэ з XV-XVI стагодзьдзяў. Вось дык адкрыцьцё! Ся-рэдняазіяцкія народы змушаныя такім чынам адрачыся сваёй вышэйшай у той час культуры, каб пераняць культуру расейскага народу, і зусім зрачыся свае собскае культуры й цывілізацыі ў са-вецкія часы, каб поўнасьці спачыць на культуры й цывілізацыі «вялікага Леніна», самай «рэвалюцыйнай у сьвеце расейскай працоўнай клясы». Гэтак пры-намся выглядае з асьветчаньняў сярэ-дняазіяцкіх і маскоўскіх навукоўцаў зробленых на разгледанай сёсіі.

Што азначае тады разгледаная сёсія й для чаго яна была скліканая? Як мы ба-чылі вышэй, на гэтай сёсіі ўсякімі спо-сабамі былі выгнугнутыя асьветчаньні пра «прагрэсыўнасьць» усяго расейскага. Нацыянальнае з другога боку на сёсіі было зганьбаванае й занесенае пад руб-рыку «буржуазнага», «феадальнага», «агентуры амерыканскага імпрэрыяліз-му». Была выцягнута й прысяга «даве-ру» расейскаму народу, як народу генію, народу, выбранага гісторыяй. Ведама, ува ўсім гэтым няякзка ўбачыць нама-ганьне апраўдаць расейскі каліяніялізм, які тут відавочны, як белы дзень. Аднак факт скліканьня гэтай сёсіі паказаў і на іншую рэч, пайменна на факт наў-насьці сярод падсавецкіх народаў жыву-чай сьведчымасьці аб сваім каліяніяльным **П. Залужны**

БССР — уключна з насельніцтвам За-ходняй Беларусі — складала 8 мільёнаў 910 тысяч чалавек.»

Чым вытлумачыць такое разыходжа-ньне ў афіцыйных савецкіх крыніцах? Ці магчымая памылка ў ацэне колька-ські насельніцтва БССР на больш, чым-ся паўтара мільёна? А калі такая па-мылка была наўмыснай, дык якія дадзе-ныя правільныя — «Вялікай савецкай энцыклапэдыі» ці дадзеныя, зьмешча-ныя ў табліцах правізарычных вынікаў перапісу?

Прыпусьцім, што пасля вайны баль-шавікі хацелі ўтаіць вялізарныя страты насельніцтва ды сьведама падавалі па-вышаныя лікі; прыпусьцім, што дадзе-ныя ў цяпер апублікаваных табліцах правільныя — што ў 1939 годзе насель-ніцтва БССР запраўды складала 8 міль-ёнаў 910 тысяч. Пераходзім да наступнай рубрыкі статыстычнае табліцы правіза-рычных вынікаў: колькасць насельніч-тва БССР на 1959 год складае 8 мільёнаў 60 тысяч. Праз 15 гадоў пасля закан-чэньня вайныных дзеяньняў на тэрыторыі Беларусі, насельніцтва БССР, у параў-наньні з 1939 годам, зьменшылася на 850 тысяч чалавек, інакш кажучы — на 10 з палавінай працэнтаў! Такіх ката-страфальных вынікаў бальшавіцкага гаспадараньня не назіраецца ў ніводнай рэспубліцы СССР.

Здавалася-б, гэта жаклівы факт абый-сьці моўчкі цяжка, і філія бальшавіч-кага прапагандовага апарату — рэспуб-ліканская прэса ў БССР — пастараецца знайсці хоць-бы самыя неверагодныя тлумачэньні такога стану рэчаў у Бела-русі. Аднак і гэтага ня здарылася. Два дні пасля апублікаваньня правізарыч-ных вынікаў перапісу — 13-га травня — газэта «Советская Белоруссия» зьмя-сьціла навет перадавы артыкул пад за-галоўкам «Велічны рост», маючы на ўва-зе рост насельніцтва ў СССР. Аб пры-чынах зьменшаньня насельніцтва ў Бе-ларусі там не гаворыцца нічога. Зьвер-нем толькі ўвагу на адно цьверджаньне: «На плечы савецкага народу паў га-лоўны цяжар Другое сусьветнае вайны... Моцна пацярпела ад варажэй акупацыі й Беларусь... І ня гледзячы на ўсё гэта, **насельніцтва нашай краіны ў цэлым, у**

параўнаньні зь даваенным перыядам, павялічылася на 18 і адну дзсятую мільёна чалавек». Значым, што «Советская Белоруссия» гэтыя словы садрала жыўцом з «Прав-ды», дадаўшы толькі словы «ў цэлым». Але-ж у прыгаданым нумары «Правды» з 10 травня гаворыцца таксама, што «дадзеныя перапісу — гэта яркі доказ таго, як у выніку ажыццяўленьня ў СССР ленінскай нацыянальнай паліты-кі адрадзіліся да жыцця прыгнечаныя ў мінулым народы». Вось гэтае цьвер-джаньне «Правды» «Советская Белору-сия» палічыла патрэбным абыйсьці. І зусім зразумела чаму. У адной з наступ-ных праграмаў гаворым аб тым, чаго Бе-ларусам ніколі ні скажа бальшавіцкая прэса.

АНТОН
Бывай!
Няхай цікаюць вас і вашыя узьлёты.
ДРУГІ (прыпыніўшыся).
Антось, вочы бачылі й бачаць, што ім трэба.
У згодзе цягнецца за позіркам рука...

АНТОН (урыўна).
... нямотная, што ёй трэба,
няўжо ад воч далей,
чым сонца ад вакна?

ДРУГІ
Пра гэта ня пытай у дурака.
Бо-ж на сьвечце ліха ёсьць адно:
збажына із спарынёй красуе,
і за ўзгоркам, калі на ім ня будзеш,
здаецца, сьвет канчае
някрыўдны собскі воблік;
і палец
з чыёй-небудзь рукі,
пакажа на цыбе, на іншага:
— Глядзецце: г ном і к!
(думае ісьці).

АНТОН
Навет і вы цяперака засталіся мне незразумелымі, як чужыя воі.
ДРУГІ

Бо з сучасьнікам заўсёды гэтак — сучасьнік дакучлівая муха. А таму сучасьнікі ягоныя ня вельмі думаюць аб ім, каб прызнаць, узьвесьці яго на падмурак Вялікага Духа, уляпіць адной-адзінай цаглінкай у памост людзкага завяршэньня.
АНТОН

... а як інакш тады?

ДРУГІ
Ня пытацца: «інакш», а адказваць: як інакш, калі мы бачым свайго сучасьніка кажны дзень зь ягонымі нялюбымі драбніцамі. Мы слухаем ягоныя адгаваньні з нашых пай-сткоў тайніцаў і сусьвету... Але мы адчуваем неспакой, спадзяваньне, што заўтра, ты будзеш з намі, разам з намі... Бывай! Пакуль радзіць дзень сьвятлом — пара ісьці, ісьці, ісьці!

АНТОН
Куды?

ДРУГІ
Толькі не маніся упрошваць: астанься, — найду сваю мярлогу.
Бывай! Не забывайся!
Мо на кулдыбінах жыцьця
я ня вывернуся адразу.
(адыходзіць).

АНТОН (адзін).
Пайшлі — без пажаданьняў і без дамоваў. Якраз за гэта я вас хвалю. Гвалтоўнасьць над сабой — той самы Бог, гэта тое самае: як бачыць сярод напатканнага месца ходаньня, што ты не адзін яшчэ... І потым будзьце мне ўдзячныя, што калісьці, не абмінуў вас, як абмінаеш кажнага незнаёмага ў вялікім горадзе — вы засталіся пасля спатканьняў зь мною заклічнай песняй (абходзіць узгорак). Хаця зь якой вы пес-няй пайшлі? Няўжо мае пачуцьці без аднаго граша ў вашых парываньнях засталіся? (зьыходзіць уніз, посьле колькіх кап-коў рыдлёўкай спыняецца і абпіраецца да стрымніны ўзгорку).

Я гэтакі, як укорлівы дурак, што пасля працы на вачох свайго падганятага барзьдзіць, руніцца падняць і прыкінуць лішні кавалак працы. Дазвольце задаволіцца дураку: гэта-ж яго моц на наступны дзень. Ён напаўняе сябе ў вадну прок-мець часіны дармавым сяродкам узбуджэньня — сэрцам. Бед-нае сэрца! Стамляецца. Яно стамілася біцца, несці жыцьцё пакарніцкаму целу і розуму. Яно можа ў тую часіну ягонай працы забылася аб ім. І вось: наце — яго ўскальгнула парашы-на пакарніцкага настрою. Забілася задавольна. Асьвяжыла крывёй стомленую постаць. Ды як доўга будзе цягнуцца гэта? Прыганяты пайшоў да дому — і ён пакарнік таксама. Няма таго, што колькі гадзінаў таму было. Сэрца ізноў у тымсамым руху, у тымсамым марным целе, якое ўжо хіліць нанач легчы адпачыць. Чакай з дня на дзень асалоды ад пакарніцкага ўз-буджэньня. Як доўга? Ды яно зырванае гэтым, атручанае згонам ягонага ўладарніка абрываецца. Бывай! Навет сьмерць ці ўцешылася ягоным згонам.

(Пачынае ізноў абкапваць узгорак гутарачы далей нераз-борліва. Ня моцная званістасьць званоў даносіцца да пушчы.

Ён кідае рыдлёўку, узлазіць на ўзгорак, углядаецца ў просягі паміж дрэў).

Навінай
лашчыць дзень чаканы:
шчасьце — вечны успамін

(садзіцца каля будкі, на твары відаць хваляваньне)

... далей узгорак, ён пада мной,
ён кажны крок спаткаў
магільнай неманай
і жарсьцывяком жыцьця,
і сьценем дрэў,
калі бялююць вусны
па валозе радзімага кутка;
і песняй ветру,
ад якой напоўнена
душа сумніўна
журбой,
і вячорнымі
туманамі,
ствароньмі уявай
лятуцення
у павалоцы із красой...
О ціхінь — бяссонная душа пушчарняў,
бы палоньніца дарог туляння,
па мінулым зайдрысцяй жыві:
вітаньня князя пасля бою.

(Мяккі шум ветру; званы ня сыціхаюць; Антон зноў узіра-ецца ў далекаваты краявід мястэчка).

Дыхаецца запраўднасьцяй памылкі,
і завалодваеш прыхамецяй разумнай,
і прывідам адчэпным
між пушчароў снуешся,
жагнечуцы няпамеяй пра вайну-пекла.
... Ня хочацца пазбавіцца нярушнага удыху.
Каму-ж ён трэба між болесцяў і ліха?

(зноў ідзе навакол узгорку).

(Далей будзе)

Зь беларускага жыцця

VIII Кангрэс Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання

(Прэсавы камунікат)

Прадстаўнікі Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання, якія рэпрэзэнтавалі аддзелы БАЗА ў Нью-Ёрку, Джэрсі Сіці, Саўт-Рывэр, Нью Брансвік, Станфорд, Спрынгфільд, Кліўленд, Дэтройт і Лёс Анджэлес, сабраліся 30—31 травня сёлета ў залі Беларускага грамадзкага цэнтру на VIII Кангрэс БАЗА. Адначасна былі адзначаныя дзесятыя ўгодкі йснавання гэтай арганізацыі. Галоўным пунктам Кангрэсу было абмеркаваньне цяперашняга палітычнага палажэньня й справы вызваленьня панявольеных народаў спад савецкага панаваньня. У выніку абмеркаваньня была прынятая рэзалюцыя, у якой зьвяртаецца ўвага на практыку народазабойства, праводжаную расейскімі камуністамі ў Беларусі. Рэзалюцыя дамагаецца таксама ад Задзіночаных Штатаў і цэлага вольнага сьвету пазытыўнай палітыкі вызваленьня панявольеных народаў.

Дэлегаты Кангрэсу выслалі прывітальныя тэлеграмы прэзыдэнту Айзэнгаўэру, віцэпрэзыдэнту Ніксону, губэрнатару штату Нью-Ёрк і бургмістру гораду Нью-Ёрк.

Справаздача за двухгадовы перыяд арганізацыі было зроблена дааслошнім старшынём Галоўнай Управы БАЗА Міколам Куцэвічам і ягоным супрацоўнікамі. Былой галоўнай управе быў вынесены абсалюторыюм з падзякай праз аклямацыю.

Галоўная ўправа на наступную каденцыю была выбраная ў наступным складзе: Сп. Сп. К. Мерляк — старшыня; Ф. Варгуль — першы заступнік старшыні; В. Пляскач — другі заступнік старшыні; Натальія Кушэль — сакратар; П. Ганюк — скарбнік; В. Шчэпка — рэфэрэнт культурных справаў; Ніна Стома — рэфэрэнт сацыяльных справаў.

Нью-Ёрк, 1. 6. 1959 году.

РЭЗАЛЮЦЫЯ

VIII-га Кангрэсу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання

Мы, дэлегаты VIII-га Кангрэсу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання, ад імя беларускага народу, панявольенага расейскім камунізмам, заяўляем:

Калініяльная палітыка расейскага ўраду ў Беларусі паслядоўна імкнецца знішчыць беларускі народ. Намагаючыся здзіцьці гераічны супраціў гэтае нацыі, Масква імкнецца пазбавіць Захад ягонага прыроднага саюзніка ў цяперашнім крытычным усходня-заходнім канфлікце. Жахлівае народазабойства ў Беларусі даказана навет савецкімі стацтыкамі. У 1939 годзе насельніцтва часткі Беларусі ў межах Беларускае Савецкае Сацыялістычнае Рэспублікі налічвала 10,5 мільёна (Вялікая Савецкая Энцыклапедыя, другое выданьне, том 4, бачына 476). 17 гадоў пазьней, у 1956 годзе, насельніцтва гэтай самай тэрыторыі налічвала толькі 8 мільёнаў (Статыстычны зборнік «Народное хозяйство СССР», Масква 1956, бачына 18) пры натуральным прыросте насельніцтва 17,3 на тысячу (Вялікая Савецкая Энцыклапедыя, другое выданьне, том 50, бачына 105). Нармальна, у 1959 годзе насельніцтва БССР мусіла-б складаць 14 мільёнаў 133 тысячы чалавек. Каля двух мільёнаў Беларусаў загінула ў выніку Другой су-

Міхась Зарэцкі

(Заканчэньне з 3-яй бач.)

ньнікамі, што групуваліся вакол «Полымя»...

Вось-жа той, хто ня ведаў-бы савецкае рэаіснасьці й тае асыярожнасьці зь якой павінен у сяньняшняй падсавецкай Беларусі пісаць ці то пісьменьнік ці крытык, зьдзіўвіўся-б, што крытык такое клясы як Алесь Адамовіч так наіўна фармулюе прычыны «ачарненьня» творчасьці Зарэцкага (аб ягоным арышце й замардаваньні бальшавікамі — ні слова!), зводзячы іх да нейкай абражанай амбіцыі маладнякоўцаў. А можа й Алесь Адамовіч быў абражаны наступам Зарэцкага з «Маладняка», што толькі 18 год пасля замардаваньня пісьменьніка бальшавікамі ён адважыўся ўспомініць аб ім?! Мы абсалютна не жадаем крытыку нічога кепскага, а толькі прыгадаем, што дастаткова было-б каб ён дзесяці «пасьлізнуўся» ў вачох гаспадары — партыі, як ягоньня сяньня найбліжэйшыя сябры ня толькі-б не пабачылі нікае вартасьці ў ягоных артыкулах і працах, але навет «забыліся-б» аб існаваньні іх аўтара. Вось дзе трагедыя ўсяго панявольенага беларускага народу наагул, а ў прыватнасьці — беларускіх пісьменьнікаў, дзеячоў культуры й навукоўцаў!

А. Галубіцкі

сьветнай вайны, і таму, з прычыны гэтага, насельніцтва БССР мусіла-б складаць 12 мільёнаў 133 тысячы чалавек. Аднак, замест 12 мільёнаў 133 тысяч паводля нядаўнага перапісу, насельніцтва БССР у студзені 1959 году складала толькі 8 мільёнаў 63 тысяч чалавек. З гэтага вынікае, што больш за чатыры мільёны Беларусаў былі савецкім рэжымам фізычна знішчаныя або высланыя ў лягёры Сібіру й Далёкай Поўначы.

Побач зь фізычным вынішчэньнем і высылкамі карэннага насельніцтва Беларусі, савецкі рэжым сыстэматычна засяляе яе расейскім элемэнтам, прызначаючы яго на адміністрацыйныя й паліцыйныя становішчы з мэтай узмоцніць палітычную добранадзейнасьць гэтай найбольш заходняе калёніі Масквы.

Беларусь знаходзіцца пад суровым паліцыйным наглядом. Усе ключавыя ўрадавыя становішчы знаходзяцца ў руках Расейцаў на чале з міністрам дзяржаўнай бясьпекі — Расейцам Перапеліцынам. Прызначыўшы Расейцаў на ўсе кіраўнічыя становішчы ў самой Беларусі, Масква рэпрэзэнтэ гэтаю рэспубліку Расейцамі таксама ў міжнародных дачыненнях. Кіраўнік сталай місіі БССР у Задзіночаных Нацыях Грызнов і ягоні сакратар Сітніков навет не гавораць па-беларуску. Найменшая тэндэнцыя Беларусаў аблегчыць эканамічную эксплятацыю свае краіны сутыкаецца з войстрай рэакцыяй Масквы. Прыкладам, чыстка адміністрацыйных і сельскагаспадарчых ворганаў БССР у сакавіку гэтага году таксама закрнула старшыню Савету міністраў Аўхімовіча — за тое, што на другой сесіі Вярхоўнага Савету СССР у 1958 годзе ён дамагаўся бюджэту для БССР, які-б забясьпечыў хоць-бы мінімальныя жыццёвы ўзровень для насельніцтва Беларусі. Другой прычынай ягонага зьяняцца із становішча старшыні Савету міністраў БССР — паводля газэты «Правда» — было тое, што ён прызначаў на кіраўнічыя становішчы сваіх «сэброў», гэта значыць, што ён быў у апазыцыі да насаджваньня Масквой прызначаных урадоўцаў. Гэты выпадак добра адлюстроўвае агульны настрой ў Беларусі. Гэта пацвярджаецца таксама войстрай крытыкай беларускага нацыяналізму на IV-ым зьездзе пісьменьнікаў БССР, што адбыўся ў лютым сёлета.

Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне падтрымьовае супольную Рэзалюцыю, пададзеную дпутатам Леанардам Фарбэ-тэйнам 29 красавіка на разгледзі Кангрэсу Задзіночаных Штатаў Амэрыкі. Гэтая рэзалюцыя прапануе наладзіць дыпламатычныя дачыненні із сэбрам Арганізацыі Задзіночаных Нацыяў — Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікай, якую Масква заўсёды прадстаўляе перад вольным сьветам, як суверэнную беларускую дзяржаву. Ажыцьцяўленьне прапановаў, сфармуляваных у Рэзалюцыі, будзе мець маральную й палітычную вартасьць для беларускага народу і будзе канкрэтнай дэманстрацыяй сымпатыяў і зразуменьня з боку амэрыканскага народу.

Характэрна, што Масква, праводзячы палітыку прымусовае русыфікацыі й вынішчэньня беларускай культуры, да гэтага часу не дазволіла ніводнай беларускай культурнай рэпрэзэнтацыі зьявіцца ў вольным сьвеце.

Трымаючыся палітыкі маральнай дапамогі панявольенаму беларускаму народу, урад Задзіночаных Штатаў павінен быў-бы ўключыць беларускую мову ў перадачы «Голасу Амэрыкі». Дзеля таго, што беларускі народ — трэці паводля вялічын і значэньня ў Савецкім Саюзе, беларуская мова зьяўляецца важным фактарам у інфармацыйнай лучнасьці паміж ЗША і БССР.

Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне таксама ўважае, што адпаведныя ўлады Задзіночаных Штатаў павінны даць магчымасьць Беларускай рэдакцыі ў радыё «Вызваленьне» (нядаўна перайменаванага на Радыё «Свабода») стацца асобнай і незалежнай адзінкай, якая падмяніла-б цяперашнюю нефэктуючую прапаганду праграмай, якая запраўды адпавядае імкненьням беларускага народу.

Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне звярочваецца з асаблівым заклікам да прэсы вольнага сьвету, да ягоных журналістых і пісьменьнікаў дапамагчы сканцэнтравань увагу палітычных колаў вольнага сьвету на трагедыі беларускага народу.

Нью-Ёрк, 31. 5. 1959

НА ЛЁНДАНСКИМ ПІКНІКУ

Падобна як і мінулымі гадамі, Лёнданскі аддзел ЗБК ладзіў і сёлета свой традыцыйны пікнік, гэтым разам на фарме сп-ва А. Моніда ў Бурфодзе. Па-

года выпала надзвычайная, і нашыя су-родзічы зь Лёндану, Таронта і іншых мясцовасьцяў весела правялі час пры добрай перакусцы і прыгожай музыцы. Адбыўся і розыгрыш фанта зь някепскім даходам і, такім чынам, каса аддзелу папоўнілася дадатковымі сяродкамі.

ПРЫНЯЦЬЦЕ Ў ЛЕЙТЭНАНТ-ГУБЭРНАТАРА АНТАРЫЁ

З нагоды адзначэньня ў Канадзе Тьд-ня Грамадзянства Я. В. Лейтэнант-Губэрнатар правінцыі Антарыё Кайлер Макай запрасіў прадстанікоў усіх этнічных групаў Таронта і іхнюю прэсу, а таксама выдатнейшых канадзкіх дзеячоў на вялікае прыняцьце 19 травня ў Таронта. Пасьля прывітаньня тут адбыўся пачастунак, дзе вугорская капэля дбала аб настроі, а дзіўчаты розных нацыянальнасьцяў у сваіх рознакалёрных строях разносілі перакускі. Беларусаў Антарыё рэпрэзэнтавалі сп-ня Н. Чорная і сп. А. Маркевіч (ЗБК).

ВЕЧАР БЕЛАРУСКАЕ МУЗЫКІ Ў УКРАЇНЦАЎ

Украінскае Мастацкае Таварыства «Козуб» у Таронта ладзіла ў пятніцу 22 травня ў памешканьні YWCA Вечар Беларускай Паэзіі, куды былі запрошаныя й Беларусы. З дакладам выступіў др. В. Жук, які спыніўся на паэзіі Я. Коласа, вершы якога дэкламаваліся й зачыталіся ў прамежках дакладу. Сярод Украінцаў таксама знайшліся знатакі беларускага вершаванага слова, як, прыкладам — паэта Аляксандраў.

БЕЛАРУСКАЯ ВЕЧАРЫНА Ў АШАВЕ

Ашаўскі аддзел ЗБК зладзіў зь вялікім посьпехам сваю першую вечарыну ў сыботу 23 травня ў Славацкай залі, дзе акрамя мясцовых было шмат і таронтаўцаў. Майстрам цырымоніі быў сп. М. Арцхо. У часе вечарыны была выбрана й каранавана Каралева Кветак. Сталася ёю маладая Лілія Харэвіч з Ашавы.

У буфэце было таксама досыць рухліва, а закусак навет не хапіла. Даход зь вечарыны поўнасьці перададзены ВАП Царкве ў Таронта.

У гэты самы дзень таксама ладзілася вечарына ўправай БНА ў Таронта.

ТЭЛЕВІЗІЙНЫЯ ПЕРАДАЧЫ З ТАРОНТА

Ад 28 чэрвеня сёлета пачнуцца зноў штонядзельныя тэлевізійныя перадачы на СіБіСі (будуць бачныя ўва ўсёй Канадзе) пад назовам «Рапсодыі», якімі кіруе сп. Іван Раманаў ды ў якіх будуць паказвацца народныя скокі разам зь песнямі розных нацыянальнасьцяў.

Галоўная Управа ЗБК дэкларавала таксама ўдзел і беларускіх выканаўцаў.

УЛОМ У БЕЛАРУСКІМ ДОМЕ

Уначы з 16 на 17 травня Беларускі Дом ЗБК наведаль «нечаканыя госьці» — зладзеі. У выніку, назаўтрае ўранку былі знойдзены ўзламанымі ўсе чатыры шафы (з іх тры мэталёвыя): ЗБК, Крэдытовай Касы й Парахвіі, дзе захоўваюцца розныя дакуманты. У руці ўломчыкаў папала пячатка Касы ды пару дзесяткаў цэнтаў з парахвіяльнай шафы, затое ўсе шафы моцна пашкоджаныя. Крымінальная паліцыя вядзе расьсьледваньне.

А. -віч

ДА НАШЫХ ПРАДСТАЎНІЦТВАЎ!

Выдавецтва «Б-ны» вельмі просіць сваіх паважаных прадстаўнікоў паведаміць Адміністрацыю аб колькасьці праданых экзампляраў «Выбранах Твораў» Р. Крушыны й аб суме выручак за іх грошай, пераказаных ці яшчэ пераказаных на конту Выдавецтва. Адміністрацыя згары складае сваю падзяку.

Адміністрацыя

УВАГА, НАШЫЯ ПАПІШЧЫКІ Ў АМЭРЫЦЫ!

Гэтым просіцца нашых беспасярэдніх падпішчыкаў у Амэрыцы ўрагуляваць падпіску на газэту ці іншую задоўжанасьць з нашым прадстаўніком Сп. Б. Даніловічам. Задоўжанасьць можна пераказваць таксама беспасярэдня на конт «Б-ны», калі гэта не стварае ніякіх цяжкасьцяў.

Mr. B. Danilovich
303 Howard St.
New Brunswick, N. J.

Дапісаны верш

Некалі Ўладзімер Маякоўскі ў вадным із сваіх вершаў шчыра прызнаўся: «І мне агітпроп у зубах загроз». Аднак Маякоўскі — ведамы «агітатар-гарлан», каб ісьці поруч з бальшавікамі, заглушаў свой лірычны голас і ставаў, як ён сам казаў, «на горла ўласнае песьні».

Беларускі паэта Пятрусь Броўка, які ў свой час захапляўся Маякоўскім і яго насьлядаваў, такога шчырага прызнаньня ня выказаў, ды і ня выкажа. Ён, наадварот, выстаўляе сябе, як прыклад гэтага абрыдлага агітпропу. Навет у сваіх лірычных вершах Пятрусь Броўка імкнецца дагадзіць партыйным кіраўніком. Галоўнае цяпер — соцэралізм! І гэты соцэралізм Пятрусь Броўка сіліцца паказаць у сваіх творах.

Сёлета ў часапісе «Беларусь» № 5 змешчаны верш Броўкі «Вясновая кніга».

Першыя тры страфы гэтага вершу мала чым адрозьніваюцца ад звычайнай

пісаніны гімназістых. Але затое наступная страфа цалкам вытрыманая ў стылі соцэралізму.

Вось як піша Броўка:

Пакінуўшы далёкі вырай,
Вярнуўся ўвесь плушынны рой,
І бусел, як ТУ-104
Прымчаў аднойчы раніцой.

Такое паэтычнае параўнаньне — «бусел, як ТУ-104» можа стацца запраўды «клясычным» вузорам соцэралістычнай «паэзіі».

І мы, з свайго боку, дапаможам Броўку, дапісаны ягоны верш:

А верабей — жыхар калтасны
Галодны, шэры, у тузе,
І вусень — гэтакі-ж нашчасны, —
Паўзе, як трактар МТЗ.

Вясны размах такі вялізны,
У ёй кампартыя найперш,
І пахне скрозь соцэралізмам:
І гной, і пыл, і Броўкаў верш.

К. Рамановіч

Хто-ж паедзе ад Беларусі ў Вену на фэстываль

Што можа быць цікавейшым для моладзі за падарожжы па чужых краях, за сустрэчы зь людзьмі розных нацыянальнасьцяў з розных кантоў сьвету! Сяньня шмат хто выкарыстоўвае магчымасьці падарожжаў для ўзабагажэньня сваіх ведаў і далягладзю. Нажал, перад беларускай моладзю дарогі ў чужыя краі адрэзаныя — адрэзаныя калючым драгтам савецкае мяжы, пашпартамі й грашовымі цяжкасьцямі, адрэзаныя палітычнымі вымогамі.

А цікава было-б паехаць, вось хопы-бы сабе і ў Аўстрыю — у Вену — на Сёмы сусьветны Фэстываль моладзі й студэнтаў. Няхай сабе гэтыя фэстывалі і фінансуюцца ды выкарыстоўваюцца КПСС для сваіх прапагандовых мэтай. Усё-ж-такі Аўстрыя — гэта ўжо частка іншага сьвету, забароненага дагэтуль звычайнаму падсавецкаму чалавеку, а дазволенага толькі для афіцыйных урадавых дэлегацыяў. Але для беларускай моладзі й на камуністычны фэстываль дарогі няма.

У савецкай Беларусі пра венскі фэстываль моладзі бадай зусім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пытаньне пад дыскусію. Праўда, красавіцкі нумар часапісу «Маладосць», напісаў пра Сёмы сусьветны фэстываль. Але што? «Рэдакцыя «Маладосці», — піша часапіс, — будзе паведамляць сваім маўчыцца. Без канца балабоняць пра кукурузу, пра брыгады камуністычнае працы, пра мэталюм і сямгюдку за чатыры гады. А вось хто паедзе ў Вену рэпрэзэнтаваць Беларусі і дагэтуль няма ведама. Беларуска маладзёжная прэса баіцца натадкрыта паставіць гэтае пы